

5 maart 2019
Documentnummer: 2019-018160, BJC
Dossiernummer : K14640

Nummer 9/2019

Voordracht van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten van Groningen over/ter vaststelling van financiële bijdrage aan 75 jaar bevrijding.

1. Samenvatting

2020 is een bijzonder jaar, want dan is het 75 jaar geleden dat de provincie Groningen werd bevrijd. Zowel landelijk, provinciaal en lokaal worden diverse initiatieven ontwikkeld voor het herdenken en vieren van 75 jaar bevrijding in 2019/2020. Het nationaal comité 4/5 mei roept de provincies op om samen met de gemeenten inhoud en vorm te geven aan deze speciale herdenking en viering van 75 jaar vrijheid. Wij vinden het belangrijk dat dit bijzondere moment in onze geschiedenis wordt herdacht en de vrijheid wordt gevierd. Wij willen actief bevorderen dat de viering van 75 jaar bevrijding vanuit de samenleving wordt vormgegeven. Van onderop en door verrassende initiatieven, met een betrokken maatschappelijk veld met initiatieven van organisaties, verenigingen, gemeenten, etc. die aan de slag willen gaan met de herdenking en viering van 75 jaar bevrijding.

2. Doel en wettelijke grondslag

Uitgangspunt voor de Provincie is dat het herdenken en vieren-programma een zo'n breed mogelijk publiek aanspreekt. Naast vieren en herdenken willen wij dat het programma educatief is en bijdraagt aan bewustwording van de waarde van de democratie en leven in vrijheid in onze samenleving. Wij vragen PS in te stemmen met de financiering van een provinciale bijdrage aan deze herdenking en viering van 75 jaar bevrijding in 2020.

3. Procesbeschrijving en planning

De viering- en herdenkingsactiviteiten zijn in de periode van 11 april tot 3 mei 2020, de periode waarin de provincie Groningen is bevrijd. En aansluitend op 4 en 5 mei tijdens de nationale herdenking. Een drietal organisaties hebben de handen ineen geslagen om een gezamenlijk programma van activiteiten in deze periode te gaan organiseren: het Bevrijdingsfestival, de Verhalen van Groningen en het Oorlogs- en Verzetscentrum Groningen. Zij beschikken over de benodigde contacten en ervaring. Wij zijn voornemens om samen met deze drie partijen een provinciebreed programma voor het herdenken en vieren van 75 jaar bevrijding vorm te geven, waarin ook lokale of andere initiatieven worden meegenomen. Samen met de 12 Groningse gemeenten geven wij een nadere invulling aan dit programma.

4. Begroting

Een aantal provincies heeft al een besluit genomen over de financiering van de herdenking en festiviteiten rond 75 jaar bevrijding. De budgetten die hiervoor beschikbaar worden gesteld, variëren per provincie. Zo heeft de provincie Drenthe onlangs 1 miljoen euro beschikbaar gesteld voor de viering, de provincie Limburg 1,25 miljoen euro, de provincie Noord-Brabant 5,2 miljoen en de provincie Gelderland 1,1 miljoen euro.

Wij stellen voor om als uitgangspunt te nemen, dat wij voor elke inwoner circa 1 euro uittrekken voor deze bijzondere herdenking en viering. Wij stellen voor om voor 75 jaar bevrijding een budget van € 550.000,- beschikbaar te hebben. Met dit budget komen wij ook in de gelegenheid om een aanvraag te doen voor cofinanciering bij het Nationaal Fonds voor Vrede, Vrijheid en Veteranenzorg (vfonds), waarmee wij een werkbudget van circa 1 miljoen kunnen realiseren.

In het budget Evenementen zit nog een vrije ruimte van € 208.200,-. Het voorstel is om maximaal € 100.000,- beschikbaar te stellen vanuit het Budget Evenementen. In dit budget blijft er nog eenzelfde bedrag over om de komende 2 jaar andere evenementen te honoreren. Voor de overige benodigde € 450.000,- willen wij de algemene middelen aanwenden.

Het college gaat na of een aantal onderdelen in het programma uitgevoerd kunnen worden door organisaties, die uit de reguliere cultuurmiddelen een bijdrage van de provincie ontvangen, met als

doel een afname van de bijdrage uit de algemene middelen te bewerkstelligen. Het gaat dan om organisaties die regulier activiteiten voor 4 en 5 mei organiseren.

5. Inspraak/participatie

Niet van toepassing.

6. Nadere toelichting

Aanleiding en doel

In 2020 vieren wij in Groningen 75 jaar bevrijding. Zowel landelijk, provinciaal en lokaal worden diverse initiatieven ontwikkeld voor het herdenken en vieren van 75 jaar bevrijding in 2019/2020. Vanaf 31 augustus 2019 start landelijk de viering en herdenking op basis van de diverse momenten waarop Nederland in delen is bevrijd. Het nationaal comité 4/5 mei roept de provincies op om samen met de gemeenten inhoud en vorm te geven aan deze speciale herdenking en viering van 75 jaar vrijheid. Diverse provincies hebben al extra financiering hiervoor beschikbaar gesteld.

Wij staan stil bij de vrijheid die is bevochten tijdens de Tweede Wereldoorlog door mensen die daarvoor grote offers hebben gebracht. Het is waarschijnlijk voor het laatst dat ooggetuigen van de Tweede Wereldoorlog actief deel kunnen nemen aan de lustrumactiviteiten. De Tweede Wereldoorlog is onderdeel van onze collectieve herinnering. Hierbij stilstaan, steeds opnieuw, met elkaar, kan onze gezamenlijke identiteit en onderlinge verbondenheid versterken. Voor de viering van 75 jaar vrijheid in 2019-2020 heeft het Nationaal Comité vier doelen opgesteld:

1. In alle gemeenten verhalen over oorlog en vrijheid – zowel historische als actuele – ophalen en brengen;
2. In alle gemeenten en op alle scholen het gesprek op gang brengen over de betekenis van de Tweede Wereldoorlog, de bevrijding en vrijheid voor nu en voor de toekomst;
3. Vergroten van het besef dat 75 jaar na de Tweede Wereldoorlog vrijheid nog steeds kwetsbaar is en inzet vraagt van iedereen;
4. Herdenken en vieren versterken door nieuwe tradities te stimuleren, passend bij de tijd en de nieuwe generatie.

Daarnaast heeft het comité de oproep gedaan om zoveel mogelijk te stimuleren dat in elke gemeente op 5 mei vrijheidsmaaltijden worden gehouden, waarin alle lagen van de samenleving met elkaar in gesprek komen. In onze herdenking en viering stellen wij deze vier doelen van het nationaal comité centraal, gaan we de vrijheidsmaaltijden organiseren en aandacht besteden aan thema leven in vrijheid via een educatief programma.

Kader

Het zwaartepunt van de viering- en herdenkingsactiviteiten ligt bij ons in de periode van 11 april tot 3 mei, de periode waarin de provincie Groningen is bevrijd. Niet alleen stad maar ook de provincie is bevrijd door de Canadezen. De laatste gevechten waren in Farmsum: de strijd om de Delfzijl Pocket, zoals de Canadezen het gebied noemden waar de Duitse soldaten ingesloten zaten, was langdurig, verbeterd en eiste vele slachtoffers. Dat geldt voor het hele Eems-Dollardgebied. Pas op 2 mei gaf de Duitse garnizoenscommandant zich met zijn 400 manschappen over. Het verhaal wil dat de laatste schoten van de Tweede Wereldoorlog in Nederland uit geweren van de Duitsers kwamen, afgevuurd van de toren van Farmsum.

Wij vinden het belangrijk dat de viering van 75 jaar bevrijding vanuit de samenleving wordt vormgegeven. Van onderop en door verrassende initiatieven, met een betrokken maatschappelijk veld met initiatieven van organisaties, verenigingen, gemeenten, etc. die aan de slag willen gaan met de herdenking en viering van 75 jaar bevrijding. Wij willen dat het herdenken en vieren van 75 jaar bevrijding-programma een zo'n breed mogelijk publiek aanspreekt.

Planuitwerking

Het Bevrijdingsfestival, de Verhalen van Groningen en het Oorlogs- en Verzetscentrum Groningen hebben het idee opgevat om gezamenlijk een programma te ontwikkelen in het kader van 75 jaar

bevrijding voor de gehele provincie Groningen. Het thema voor 2020 is 'Verhalen': 75 groot- en kleinschalige verhalen in de vorm van muziek, kunst, theater of getuigenissen over de bevrijding.

Binnen dit thema is ook aandacht voor het samen met de Canadezen herdenken van deze historische gebeurtenis. Doelstelling van de activiteiten is dat iedereen in onze provincie met het vieren en herdenken van 75 jaar bevrijding in aanraking kan komen. Naast het vieren en herdenken is er aandacht voor educatie, democratie en naast veteranen en voor de rol van vrouwen en in kinderen in oorlogstijd. De hoofdonderdelen van het herdenken en vierenprogramma zijn:

- 75 plekken met verhalen

Op 75 plekken door de gehele provincie komt datgene wat daar in de Tweede Wereldoorlog is gebeurd weer tot leven. De verhalen van deze plekken worden op verschillende manieren verteld: bijvoorbeeld d.m.v. een theatervoorstelling, een muziekstuk, een gedicht of een beeldend kunstwerk.

- Voorwerpen en verhalen

In verschillende musea worden exposities vertoond rondom het thema 75 jaar vrijheid, onder meer in het Groninger Museum en in het Noordelijk Scheepvaartmuseum.

- Fietsen en wandelen

Er worden fiets- en wandelroutes ontwikkeld langs bijzondere plekken die doen herinneren aan de Tweede Wereldoorlog. Bijvoorbeeld de Liberation Route (met 10 luisterplekken) en een informatieve fietsroute van Westerbork naar Grijpskerk.

- Kinderen en jongeren

Er wordt een groot educatief project ontwikkeld waar alle leerlingen (13.000) van de groepen 7 en 8 van de basisscholen uit de provincie aan mee kunnen doen. Ook kunnen deze leerlingen naar zogenaamde vrijheidsscholles. Daarnaast gaat de 'Escape to Freedom' (een speciaal ontwikkelde escaperoom met het thema 75 jaar vrijheid) op tour langs de scholen voor Voortgezet Onderwijs in de provincie. Op deze scholen worden ook debatten georganiseerd over vrijheid. Het nationaal comité 4-5 mei gaat voor onder meer voor deze doelgroep met een speciale bus in de provincie rondrijden. Deze 'vrijheidsexpress' besteedt aandacht aan het thema vrijheid en democratie.

- Speciale beleving

In de stad Groningen en in Delfzijl vinden (op meerdere dagen achter elkaar) grootschaliger manifestaties plaats. Met beide gemeenten treden wij in overleg over de locatie en de inhoud van die onderdelen van het plan.

- Vrijheidsmaaltijden

Op Bevrijdingsdag willen wij op 200 plekken in de provincie vrijheidsmaaltijden organiseren. In samenwerking met 'Tocht om de Noord' zal het vrijheidsvuur via een estafette-loop langs de locaties van de vrijheidsmaaltijden gaan.

Maatschappelijk draagvlak en participatie

Heel veel Groningers zullen worden betrokken bij deze herdenking en viering van 75 jaar bevrijding. Niet alleen staat de herdenking van de tweede wereldoorlog centraal en het vieren van de bevrijding, maar ook wat vrijheid en democratie voor een ieder betekent. Bewustwording dat vrijheid geen vanzelfsprekendheid is.

7. Geheimhouding

Niet van toepassing.

8. Voorstel

Wij stellen u voor het in ontwerp bij deze voordracht gevoegde besluit vast te stellen.

Groningen, 5 maart 2019.

Gedeputeerde Staten van Groningen:

F.J. Paas , voorzitter.

J. Schrikkema , secretaris.

Behandeld door : A. Havinga
Telefoonnummer : 050-316 4789
e-mail : a.havinga@provinciegroningen.nl

Bijlagen bij de voordracht

Geen.

Provinciale Staten van Groningen:

Gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 5 maart 2019;

Besluiten:

1. In te stemmen met het beschikbaar stellen van een éénmalige bijdrage van € 550.000,-.
2. Deze bijdrage deels te financieren door maximaal € 100.000,- beschikbaar te stellen vanuit het Budget Evenementen en € 450.000,- vanuit de Algemene Middelen aan te wenden.
3. De begroting van baten en lasten te wijzigen conform de als bijlage bijgevoegde 6e Wijziging van de Begroting 2019.

Groningen,

Provinciale Staten voornoemd:

, voorzitter.

, griffier.

Bijlagen bij het besluit

Nr.	Titel	Soort bijlage
1	6 ^e Wijziging van de Begroting 2019	Begrotingswijziging

Bijlage: 6e Wijziging van de Begroting 2019

Programma (naam+nr.)	Product-groep (nummer)	L of B *)	2019	2020	2021	2022
7. Openbaar bestuur	1300	L	€ 275.000	€ 275.000	€ 0	€ 0
7. Openbaar bestuur	1903	L	-/- € 50.000	-/- € 50.000	€ 0	€ 0
	Totaal Lasten		€ 225.000	€ 225.000	€ 0	€ 0
	Totaal Baten		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	Totaal Saldo		€ 225.000	€ 225.000	€ 0	€ 0

*) L = Lasten; B = Baten.